

De twaalfjarige Jezus in de tempel

Ds. H. Paul – Lukas 2:48-49

Zingen: Morgenzang: 1, 7

Lezen: Lukas 2: 40-52

Zingen: Psalm 122: 1, 2

Zingen: Psalm 74: 12, 15

Zingen: Psalm 143: 10

De tekst voor deze dienst is uit het gedeelte van het Woord van God, u voorgelezen uit Lukas 2. Ik lees u daarvan de verzen 48 en 49, waar we Gods Woord, onze tekst, lezen:

En zij, Hem ziende, werden verslagen; en Zijn moeder zeide tot Hem: Kind, waarom hebt Gij ons zo gedaan? Zie, Uw vader en ik hebben U met angst gezocht. En Hij zeide tot hen: Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?

Onze tekst spreekt ons van: De twaalfjarige Jezus in de tempel.

We bepalen u bij:

1. Onachtzame ouders
2. Een bestraffende moeder
3. Een terechtwijzende Zoon

1. Onachtzame ouders

Gemeente, het laatste gedeelte van het bekende hoofdstuk Lukas 2 handelt over een gebeurtenis die plaatsgevonden heeft in de jeugd van de Heere Jezus. Toen Hij dus woonde in Nazareth, waar Hij heen was gegaan, waar Zijn ouders Hem ook gebracht hadden na de vlucht naar Egypte.

Het is de enige gebeurtenis uit de jeugd van de Heere Jezus die ons bekend is. We zouden misschien wel heel wat meer willen weten van hoe het gegaan is met de Heere Jezus toen Hij kind was en toen Hij te Nazareth woonde. Maar het Woord van God is er niet in de eerste plaats om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, om antwoord te geven op allerlei bijkomstige zaken of op vragen waar we ons zo vaak mee bezighouden, maar die toch de kern van de zaak niet raken. Zaken, waar we zoveel tijd aan besteden: hoe zou dit en hoe zou dat gegaan zijn en hoe is dat geweest?

Laten we niet vergeten: het Woord van God, ook in de weergave van het leven van de Heere Jezus, is heilsgeschiedenis. Dat wil zeggen: geschiedenis die ons zegt op welke wijze de Heere Jezus Zaligmaker is, hoe Hij Verlosser van zondaren is, wat juist daarvoor in Hem te vinden is, hoe Hij is als Borg en Zaligmaker. Daar gaat het vooral om. Daar gaat het alléén om in de geschiedenis van het leven en ook van het sterven van de Heere Jezus Christus.

En waar het ons te doen is om te horen van de weg der zaligheid, daar vragen we ook alleen maar naar die zaken die wezenlijke waarde hebben; dat de Heere Jezus Borg en Zaligmaker is voor zondaren, opdat we zouden horen wat tot onze zaligheid dient. Dan is ook, jongens en meisjes, de geschiedenis van de Heere Jezus in Zijn jeugd - Hij was toen twaalf jaar - van grote betekenis. Er ligt ook onderwijs in, dat we allemaal ter harte moeten nemen. Ook de kinderen.

In vers 40 lezen we van de Heere Jezus dat Hij opwast, gesterkt wordt in de Geest, vervuld met wijsheid en dat de genade Gods over Hem was. De Heere Jezus was waarachtig God, maar gelijktijdig was Hij ook mens.

Hij is als klein kind geboren. Hij onderwerpt Zich aan de orde van de schepping, die ons aanwijst dat, wanneer er een kind geboren wordt, het ook groeit, opwast, toeneemt in niet alleen lichamelijke grootte, maar ook in kennis en in alle zaken die nodig zijn op de weg naar de volwassenheid.

Zo is de Heere Jezus dus aan de ene kant waarachtig God, maar aan de andere kant ook echt mens geweest, echt kind geweest. Waar Hij leerde, waar Hij onderwijs ontving, waar Hij geleid moest worden en onderwezen moest worden, daarin is Hij ook Borg en Zaligmaker. Daarin is in Hem ook te vinden wat tot het betrachten van gehoorzaamheid en het doen van hetgeen God van ons vraagt, nodig is.

En dan lezen we dat Hij, als Hij twaalf jaar is, opgaat naar de tempel. De ouders, Jozef en Maria, gingen naar gewoonte op het paasfeest naar de tempel. Drie keer per jaar moesten de joodse mannen naar de feesten opgaan. Maar zeker op het paasfeest, dat als het hoofdfest werd beschouwd, gaan zij naar de tempel.

Naar de gewoonte, staat er. Maar het zal, als het goed is, ook naar behoefte geweest zijn. Er zijn mensen die zeggen: 'Je moet naar de kerk gaan als je behoefte hebt, dat is pas eerlijk. Als je eerlijk bent, dan moet je gaan als je behoefte hebt.' De vraag is, gemeente, wat voor eerlijkheid dat nu wel is. Dan zouden de mensen die uit gewoonte gaan daarin niet goed doen? Nee, het is juist andersom. De Heere vraagt naar Zijn huis te komen op Gods dag, waar mogelijk is ook tweemaal. De Heere had ook Israël geboden om bij de feesten op te gaan naar Jeruzalem. Dat was een gebod van de Heere.

Jozef en Maria gehoorzaamden dus daarin Gods gebod. En de Heere Jezus voegt Zich ook bij hen. Hij gaat dus mee met Zijn ouders naar Jeruzalem naar de tempel. En bovendien: er staat niet voor niets dat Hij twaalf jaar was. Twaalf jaar betekent voor een Israëlitische jongen dat hij dan 'zoon der wet' wordt, 'Bar-mitswah'. Dat is eigenlijk hetzelfde, jongens en meisjes, als bij ons belijdenis doen, zich bewust worden van het feit dat men bij de gemeente hoort. Voor de joodse jongen dat men Israëliet is; dat men zich vrijwillig stelt onder de inzettingen van God; dat men zich daarbij voegt uit vrije keus en dat men in de weg van gehoorzaamheid ook daar bij blijft.

Daarin is ook een voorbeeld voor ons, dat navolging verdient. Hoe velen denken het beter te weten. Hoe velen verdwalen helaas ook op het pad van de kerk. Jonge mensen die eigen mening stellen tegenover de mening van het Woord van God en tegenover de ouders en denken eigen wegen te kunnen gaan. Wat een smart - waar het recht ligt - bij de ouders. Wat een afwijken van de wil van God; wegen gaan naar eigen goeddunken; zijn leven inrichten naar eigen gedachten; met het Woord van God niet meer te maken

willen hebben en de dienst van God verzaken. Dat is een smartelijke zaak. Daar hebben we niemand voor over. Want dat is een weg die wel recht schijnt, maar het eind ervan is de dood. En laten onze kinderen, onze jongens en meisjes, het daarin gezegd zijn: daar hebben we niemand voor over.

En ouders, gelukkig is het mogelijk bij God dat ze nog teruggebracht worden. Laat er maar ook veel gebed zijn voor hen die van het Woord vervreemd zijn, die welbewust kiezen voor de wereld en haar dienst. Daar is in Christus' borgwerk ook verlossing van al die machten en krachten, die ook op Hem gewoed hebben, maar die afgeketst zijn op Zijn tere vreze Gods, in Zijn gehoorzaamheid, die Hij als Borg volbracht heeft.

Dan is Hij, jongens en meisjes, de Bron van het leven naar Gods Woord. Als je soms niet weet hoe je precies moet handelen wanneer je wilt gehoorzamen aan Gods Woord, vraag het de Heere maar. Dan is Hij het Die dat in Zijn leven gestalte gegeven heeft, Die dat in praktijk gebracht heeft. Gehoorzaam in de wegen Gods. Vrijwillig kiezen om Zich ook bij de gemeente te voegen, zich te stellen onder de inzettingen en geboden Gods.

'Bar-mitswah', zoon der wet. Vóór die tijd lag men voor rekening van de ouders, werd men onderwezen in de wet Gods, in het Woord van God. Maar dat allemaal werd nu voor eigen rekening genomen, overgenomen. Dat heeft Hij ook als Borg gedaan. Daarom is ook bij Hem nu alles wat tot verlossing van de zonde en het betrachten van gehoorzaamheid nodig is.

Hij heeft met hen pascha gevierd. De stammen gingen bij het pascha op naar Jeruzalem. Familiegroepen, grote groepen uit de landstreek, trokken samen op naar Jeruzalem. Men zong de liederen Hamaäloth. De Psalmen 120 tot en met 134 werden onderweg gezongen als men optoog om daar in Jeruzalem het paasfeest samen te vieren. U weet het, gemeente, en jullie weten het ook, jongens en meisjes, dat het dan gaat om de herdenking van de uittocht uit Egypte. Het ging om het offeren van de eerste garven van de gersteoogst, die begon al wat rijp te worden. Er werd een lam geslacht. Dat herinnerde aan het paaslam in Egypte, waar men veilig was achter het bloed, zodat Israëls eerstgeborenen gespaard zijn.

De vraag is of men dat nog verstond, of men nog inderdaad verstond wat de diepe betekenis was van het paasfeest. Want velen zagen daarin een goed werk. Velen zagen daarin een betrachting van plichten en als je dan maar deed wat God had voorgeschreven was het goed, zonder dat men verstond dat juist dat paaslam heen wees naar Christus Die komen zou, naar de Messias, Wiens bloed van alle zonden reinigt.

Het ging er niet om dat zij als weltevreden mensen het paasfeest vierden en tevreden waren met hun godsdienst. Dat is de ware godsdienst niet. Helaas was dat de heersende stroming. De Heere Jezus moet later tot Nicodemus zeggen: 'Zijt gij een leraar in Israël en verstaat gij deze dingen niet, dat gij wederom geboren moet worden, dat u vergeving nodig hebt, wedergeboorte, reiniging van uw zonden?' Daar wees toch dat paaslam heen? Daar zou Israël pas vrede vinden, daar zou het rust vinden: als het verstond dat het zelf waardig was om gedood te worden vanwege de zonde, maar dat nu dat paaslam plaatsbekledend geslacht werd en zo heen wees naar het borgwerk van Christus.

Want - dat geldt vandaag nog - daar vindt het hart pas rust. Nooit in uw godsdienst, nooit in uw doen of laten, nooit in datgene wat u denkt gedaan te hebben en daar vrede in te kunnen vinden. Dat is een valse rust. Maar als men, te midden van de onrust van de

zonden en de gebrokenheid van het hart, als men niet weet hoe ooit tot God bekeerd te moeten worden, hoe men ooit met God verzoend moet worden, maar men mag dan door het geloof zien op de grote inhoud van het Evangelie: het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt, dan vindt het hart rust.

Zo zou Israël alleen pascha hebben kunnen vieren. En dan had men Hem ook verwacht, dan had men Hem ook gezocht. Maar nu zijn er scharen die opkomen en er is vrijwel niemand die Hem kent. Er is ook niemand die Hem verwacht. Zijn ure is nog niet gekomen.

Maar toch is Hij daar en nu zal Hij Zelf het paasfeest vieren. Zijn verstand was al verlicht, al heeft Hij nog meer mogen leren daar te Jeruzalem. In beginsel werd Hem daar de weg voorgehouden die Hij gaan moest, waartoe Hij kwam. Johannes heeft Hem immers aangewezen: *Zie, het Lam Gods!* (Joh.1:29) Al die lammeren die geslacht werden, wezen naar Hem. Dat was een prediking die Hem zei wat Hem zou worden, wat Hem zou overkomen, tot welk doel Hij in deze wereld was.

Dit heeft Hij dus van Zijn jeugd aan mogen leren. Hij heeft het ook betracht. Zijn wil was om Gods daden en Gods Naam te verhogen en te verheerlijken, Zijn Vader te openbaren in Zijn rechtvaardigheid en heiligheid, maar ook in Zijn eeuwige zondaarsliefde. In datgene wat Hij is in Christus tot behoud en zaligheid van zondaren. Zo verlangde Hij de Vader te openbaren, Zijn Naam bekend te maken. En zo was Hij te Jeruzalem. Zo heeft Hij het pascha daar ook gevierd met Zijn ouders, Jozef en Maria die Hem hadden meegenomen.

Maar tenslotte, na zeven dagen, is het paasfeest geëindigd. Men gaat weer in groepsverband terug. Zo gaan ook Maria en Jozef terug naar Nazareth, menend dat Jezus meegegaan is, denkend dat Hij in het midden was. Maar Hij was achter gebleven te Jeruzalem. Men dacht dat Hij bij de andere mensen was, dat Hij bij de magen, de familieleden dus, en bij andere vrienden was. Dat was de gedachte. En daar vonden zij rust bij. Dat was goed. Al is het dat ze Hem niet direct in het oog hadden, niet direct bij zich hadden, ze waren misschien nog vol van Hem, wat ze over Hem gezegd hadden. Ze waren vol van het pascha en toch was Hij niet bij hen. Toch was Hij afwezig.

Ze meenden dat Hij daar was. Ze konden daarmee leven. Ze konden daarmee vertrekken. Ze konden daarmee die dag zelfs op reis zijn naar Nazareth. We zouden zeggen: Hoe is het mogelijk! Hoe is het mogelijk dat Maria en Jozef dat konden doen. Dat ze Hem niet eerst vóór alles bij zich wilden hebben, vóór alles weten dat Hij met hen was, aanwezig was, tastbaar, voelbaar.

Maar, gemeente, wie zichzelf kent zal toch moeten zeggen: dat is geen vreemde zaak. Misschien bent u vol van God. Vol van wat God gedaan heeft. Vol van wat de Heere Jezus gesproken heeft. Vol van Zijn Woord. En toch Hem kunnen missen. Kan dat? Ja, dat kan! Denk aan wat Bunyan schreef in het boek 'De heilige oorlog', waar de stad Mensenziel veroverd is, waar men feest viert vanwege de overwinning van prins Immanuël en men zo verblijd is dat vleselijke gerustheid de boventoon heeft... en prins Immanuël gaat door de poort weer weg. Hij onttrekt zich aan het gezelschap dat wel verblijd is om Hem, maar Hem Zélf niet nodig heeft, Hem kan missen.

Ik denk een ogenblik aan Hooglied 5, waar de bruid op het bed van zorgeloosheid ligt. En als de Bruidegom dan klopt, dan is het teveel moeite om de rok weer aan te trekken, om de voeten weer te bezoedelen en de deur te openen. Dan is Zijn aanwezigheid niet zo echt nodig. In plaats van achter Hem aan te gaan ligt ze uitgestrekt op het bed van zorgeloosheid.

Wie van Gods kinderen kent dat niet? Die onachtzaamheid, dat men wel genoeg heeft aan hetgeen gebeurd is en daar zo uit leeft, uit de weldaden in plaats van uit de Weldoener? Dat men de aanwezigheid van de Heere zo kan missen, die gevoelige uitlatingen van Zijn genade. O ja, ik weet het, het ligt niet in de gevoeligheid, maar het ligt anderzijds toch wel in het verlangen Hem bij zich te hebben. Het geloof werkt toch door de liefde? En de liefde vraagt ontmoeting met het voorwerp van de liefde.

Het is niet zo best als je jezelf daarmee op de been kunt houden. O, dan verontschuldigt men zich met: 'De dagen der duisternis zullen vele zijn.' Zo is het immers toch? Zo stelt men zich gerust. Dan zegt iedereen dat. En als ik in het donker loop en de Heere niet ervaar en niet ontmoet, dan zijn dat 'de dagen der duisternis'. Dan ben je eigenlijk slachtoffer van de situatie, dat de Heere Jezus niet altijd bij je is. Dat is onachtzaamheid. Dat is schuldige onachtzaamheid.

En ik weet het, de Heere kan Zich ook onttrekken in de ervaring van de gemeenschap. Hij kan ook juist wel eens doen ervaren wat het betekent dat Hij niet aanwezig is. Om temeer het gemis te doen voelen, om temeer het onderscheid te doen kennen. Wanneer de bruid in het Hooglied Hem werkelijk mist, dan gaat ze uit. Dan gaat ze Hem zoeken. *Hebt gij Dien gezien, Dien mijn ziel liefheeft?* (Hoogl.3:3) Dan kan ze het tenslotte, nadat die mirre zijn werking gedaan heeft, op het bed niet meer uithouden. Dan gaat ze in de nacht uit. Ze gaat Hem zoeken. Ze kan Hem niet missen. Het gaat immers om Hem!

Zo is het ook met Maria en Jozef. Na een dag hebben ze hier wel wat gekeken en daar wat gezocht en ze hebben gedacht dat Hij bij de familie was. Ja, dat kunnen wij ook vaak denken, om Hem daar bij die mensen te vinden, bij die kerk, bij die dominee. Daar moeten we Hem vinden, bij die, of bij die... Maar, gemeente, Hij laat Zich vinden in de inzettingen. Ze moeten Hem daar weer vinden waar ze Hem kwijtgeraakt zijn, bij de inzettingen Gods.

En ouders, ook dit heeft in het natuurlijke een waarschuwing. U méént misschien ook dat uw kinderen hier of daar zijn op zaterdagavond, maar weet u dat wel zeker? Ik méén dat ze daar zijn en dus vraag ik er dan maar niet teveel naar, dan is het niet zo moeilijk ook... Men méént: het zal wel goed zijn. Is dat ook liefde? Is dat geen onachtzaamheid?

Jongens en meisjes, weten jullie ouders waar je bent? In natuurlijk opzicht geldt het ook; hier ligt ook onderwijs in. Laten we dat niet veronachtzamen. Laat er openheid zijn, eerlijkheid. Dat is eerlijkheid, dat je ouders weten waar je bent, dat ze weten hoe je je tijd doorbrengt en dat je jezelf onder het toezicht van je ouders stelt.

Maar nu in het geestelijke: dan gaat het er ook om dat we niet kunnen rusten voordat we weer in Zijn gemeenschap mogen delen en Zijn gunst en goedheid mogen ondervinden.

Jozef en Maria gaan terug. Ze gaan terug naar Jeruzalem. Ze kunnen Hem niet vinden bij de mensen en gaan terug. Ze vinden Hem na drie dagen en drie nachten zoeken, waarin

ongetwijfeld grote ongerustheid hun hart bezette. O, de Heere spaart geen vlees. God heeft Zijn Zoon niet gespaard. Hij spaart geen vlees. Eigen onachtzaamheid moet duur betaald worden. Gods volk zondigt niet goedkoop.

Op Zijn tijd laat Hij Zich vinden. Dan is Hij te midden van de leraren. Te midden van hen die Hem onderwijzen.

Onze tweede gedachte spreekt van:

2. Een bestraffende moeder

Het geschiedde, na drie dagen, dat zij Hem vonden in den tempel, zittende in het midden der leraren, hen horende, en hen ondervragende. En allen, die Hem hoorden, ontzetten zich over Zijn verstand en antwoorden. En zij, Hem ziende, werden verslagen; en Zijn moeder zeide tot Hem: Kind, waarom hebt Gij ons zo gedaan? Zie, Uw vader en ik hebben U met angst gezocht.

Heeft Maria geen gelijk, jongens en meisjes, als ze zegt: ‘Wat hebt Ge nu toch gedaan?’ Dat had ze van dat gehoorzame Kind in geen enkel opzicht verwacht! Als het alleen maar hun natuurlijk kind was, was dat verwijt terecht. Dat was terecht, omdat Hij zomaar achterbleef in de stad Jeruzalem, terwijl Zijn ouders - dat wist Hij toch - teruggingen naar Nazareth.

Maar, gemeente, wat is hier de les? De les is het woord dat Hij straks Zelf zal zeggen: *Wist gij niet dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?* Dat het in Zijn leven vóór alles te doen is om voorbereid te worden als Middelaar, om de weg te gaan als Borg en Zaligmaker. Om onderwezen te worden in de inzettingen Gods, in het Woord van God, in de ceremoniën, zoals die in de tempel ook werden verricht. Dat is het uiteindelijke doel. Dat staat Hem voor ogen. En daar moet alles voor wijken. Alles is daaraan ondergeschikt, aan dat grote doel. Dan mag zelfs de band aan de ouders geen belemmering zijn. Hij heeft God de Vader meer lief dan Zijn moeder en Zijn aardse pleegvader.

En daarom, als Hij daar is, dan is Hij bezig om kennis te verkrijgen, om licht te ontvangen. Hij was immers mens? Hij was echt mens, Zijn broeders in alles gelijk. Ook Hij moest worden onderwezen in de waarheid van het Woord, in de profetieën die van Hem getuigden. In de ceremoniën die van Hem spraken. Het brandofferaltair, het wasvat, alles wat in het heilige was en in het heilige der heiligen. Al mocht Hij er Zelf niet komen, Hij mocht er wel onderwijs uit ontvangen. Hij kreeg wel onderwijs uit hetgeen de Schriften van Hem zeiden. Hij was verlangend dat te weten.

En daaraan moet alles ondergeschikt zijn, ook de aardse liefde en datgene wat Hij als kind aan Zijn ouders was verplicht. Dat is het eerste. Het Koninkrijk Gods boven alles. En dan moeten de ouders de tweede plaats innemen.

Dat zal straks ook worden gezegd. Maar dan zal dat later ook worden vervuld, als Hij hangt aan het kruis, hetgeen Simeon al gezegd heeft: *Een zwaard zal door uw eigen ziel gaan* (Luk.2:35). Dat zien we in de hele lijdensgang van Christus. Deze gang namelijk, dat Hij vóór alle dingen moet zijn in de dingen Zijns Vaders. In Zijn borgwerk, in Zijn gehoorzaamheid, in hetgeen waartoe Hij gezonden werd door de Vader met de opdracht om Borg en Zaligmaker te zijn.

Dan moet Hij in alles de weg weten, in alles de weg gaan die de Heere van Hem heeft laten voorzeggen. Ook in het Oude Testament. Moest de Christus niet deze dingen lijden en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan? (Luk.24:26) Moest Hij dat niet doen? Moest Hij niet hier onderwijs ontvangen van hen die gezeten waren op de stoel van Mozes? Mensen daartoe door God geroepen. Al waren het dan, wellicht, net als Nicodemus, mensen die wel de wet wisten en die in allerlei uitwendige zaken bijzonder goed thuis waren. Zij waren door God gesteld als leidlieden voor het volk Israël. Later wijst de Heere er ook op: *De schriftgeleerden en de farizeeën zijn gezeten op de stoel van Mozes* (Matth.23:2). En daarom moesten zij gehoorzaamd worden.

En dan blijkt Zijn grote kennis. Dan blijkt Zijn grote leergierigheid. Ze zijn verbaasd over datgene wat Hij vraagt en over wat Hij zegt. Hij is niet als een gewoon kind. Al was Hij echt kind, dan kwam Hij toch boven Zijn leeftijdgenoten uit. Natuurlijk, want Hij werd door Gods Geest geleid. Denkt u maar eens aan Samuël, hoe hij als jong kind bij de tabernakel gebracht werd en daar onderwijs verkregen heeft en daar gevormd is op een wijze die het gewone kind ongetwijfeld ver te boven gaat.

Zo is het ook met de Heere Jezus. Maar het is niet zo dat Hij naar Zijn menselijke natuur al volmaakte kennis had. Want dat blijkt ook uit het laatste vers, waarin we lezen dat Hij toenam in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen.

Hij was echt waarlijk mens. Ook echt kind. Al blonk Hij dan uit in inzicht, al was er verwondering bij deze farizeeërs en schriftgeleerden over datgene wat Hij mocht vragen en antwoorden. Hebben ze ooit zo'n kind meegemaakt, dat zoveel wist en zoveel vroeg en zulke wijze antwoorden gaf en zulke diepgaande, diepborende vragen stelde?

Het was Zijn verlangen om in het Woord van God ingeleid te worden. Om te verstaan wat de waarheid van het Woord was, de betekenis van alles wat er stond. Ja, de betekenis van Zichzelf. Hij vroeg ten diepste naar Zijn eigen werk. En daarin is Hij ook in de weg der middelen onderwezen.

Jongens en meisjes, wat ligt hier onderwijs in. Nu zijn wij maar gewone mensen en jullie zijn maar gewone jongens en meisjes. Maar hebben jullie ook zo'n verlangen om in die waarheid ingeleid te worden? Verlangen jullie ook om die waarheid van het Woord van God te verstaan? Verlang je kennis te ontvangen van hetgeen de Bijbel zegt? Ga je zo naar de catechisatie? Is het je verlangen om hetgeen wat je bijgebracht wordt te leren, om dat te verstaan, om die kennis te verkrijgen?

Dat is ook nodig in eigen leven. Je beseft niet half hoe belangrijk het is om ook daarin in je jeugd gevormd te worden. Gevormd, geleid, gefundeerd in het Woord van God. In de waarheden van het Woord van God. Er komt zoveel op je af en dan sta je gauw met een mond vol tanden. Dan weet je niet te antwoorden, omdat je het niet geleerd hebt. Dan heb je geen antwoord en dan word je vaak meegevoerd. Maar als je door de Heere daarin onderwezen bent, als je ook uitwendig de waarheid van het Woord mag weten, dan zeg je: 'Dit zegt de Bijbel, dit zegt Gods Woord.' Dan heb je een antwoord!

Want denk niet dat de wereld de wijsheid in pacht heeft. Denk niet dat de mens die van God en Zijn gebod niet weten wil, de wijsheid in pacht heeft. Denk dat niet! Ze denken het beter te weten, maar op de diepste vragen hebben ze geen antwoord. Maar je wordt er wel door meegevoerd als je geen antwoord hebt. Je wilt niet voor vroom aangezien

worden en je wordt ook meegevoerd, zoals helaas zo velen. Eigen schuld! Je hebt geen gefundeerd antwoord uit het Woord. Je hebt niet ter harte genomen wat je mee kon krijgen. Je had er geen belangstelling voor. Dat klaagt je aan. Je bent niet te verontschuldigen. Je hebt je verantwoordelijkheid.

En de ouders hebben die verantwoordelijkheid ook, om daarin te onderwijzen. Niet zomaar voor galg en rad op te laten groeien, zo van: 'Ze moeten het zelf maar bekijken.' Spreekt u er wel eens over, ouders? Gaat u daarin ook voor? Leeft het ook in uw hart? Of leest u van die prullaria waar niemand wat aan heeft? Of zit u uw tijd te verdoen bij de tv of de radio? Of zoekt u misschien wel eens een goed boek op waar u wat uit kunt leren? Want denk erom, gemeente, we staan in deze wereld op de tocht. We staan in deze wereld op een plaats waar men ons aan alle kanten aanvalt. Staan we dan machteloos? Het Woord van God hebben we toch tot onze beschikking? Wees daarin gefundeerd. Vraag om licht van boven en om de genade die in Christus Jezus is, Die juist Zelf alles geleerd heeft om ook anderen te leren, Die juist als Borg en Zaligmaker benodigd wil worden, om zo onderwijs te geven en voor overtreders te lijden, te bidden en te sterven.

Dus Hij ontvangt onderwijs. Hij vraagt ernaar, Hij is begerig het te horen en begerig daarin toe te nemen. Zo zit Hij daar drie dagen achtereen. En dan vinden Zijn ouders Hem daar, waar ze Hem kwijtgeraakt zijn, bij de inzettingen van God. Daar is Hij niet vandaan gegaan.

Ze werden verslagen en Zijn moeder zei tot Hem: *Kind, waarom hebt Gij ons zo gedaan? Zie, Uw vader en ik hebben U met angst gezocht.* Van een moeder is zo'n verwijt begrijpelijk. Maar - nogmaals gezegd - ze verstaat niet wat de eerste plaats is die Hij wil innemen, wat het eerste doel is van Zijn komst in deze wereld. Daarom is het antwoord van Hem een terechtwijzend antwoord.

Het is misschien uw vraag: hoe bestaat het dat Maria dat niet door heeft? Ze heeft het toch gehoord van de herders? Ze bewaarde het toch in haar hart? Zij heeft het toch gehoord van Simeon, van Anna, wat allemaal is voorzeggd? Dat moest Maria toch allemaal weten, wat van Hem gezegd is? En ze heeft toch, door de Geest verlicht, van Hem gezongen dat Hij haar Zaligmaker was? Wat heeft ze toen niet getuigd van hetgeen Hij zijn zou! Heeft ze niet Zijn heerlijkheid aanschouwd?

Ja, gemeente, dat is waar. Maar weet u wat nodig is? Dat Maria dat persoonlijk leert verstaan. Dat het allemaal aan haar verklaard wordt. Dat alles wat aan haar geopenbaard is ook persoonlijk toegepast wordt. Ze heeft wel veel van Hem geweten en veel in Hem gezien, maar datgene wat nu werkelijk in Hem te vinden is moet stuk voor stuk en stap voor stap en zaak voor zaak toegepast worden. Dat leert Gods Kerk.

Dat ergert de naamchristen. De naamchristen die zelf de keus maakte voor Jezus, die hééft de Borg en Zaligmaker, die hééft God als zijn Vader, die hééft alles! Die is bekeerd! Maar de oprechte staat telkens weer voor zaken die hij niet kan vatten, omdat de persoonlijke toepassing daarvan wordt gemist. Dan is er een opwas in de genade en kennis van Christus nodig.

'De Heilige Geest', zegt Paulus tot de gemeente van Korinthe, 'is gegeven opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn.' Dus de Geest moet doen weten hetgeen geschonken is bij de wedergeboorte, bij het komen tot het ware geloof.

Daar is van Gods kant alles geschonken: Christus als Zaligmaker, als Borg, God als Vader. Het is allemaal waar, maar al die zaken moeten persoonlijk geleerd worden, moeten door de Geest zijn toepassing vinden tot troost en zaligheid, in de weg van het plaatsmaken voor en toepassen van hetgeen Hij verdiend heeft. Dan ben je zomaar niet klaar. Dan ben je zomaar niet geleerd en bekeerd en weet je alles al. Dan ben je arm en ellendig. Maar die op de Heere vertrouwt, die op Hem steunt, het van Hem alleen leert verwachten, wordt niet beschaamd.

Zo maakt de Heere plaats voor al die genade. Maria moest afleren en ze moest aanleren en dat is het onderwijs op Gods school, dat telkens meer nodig wordt en telkens meer wordt ondervonden in zijn noodzakelijkheid.

Maar door al die wegen heen, ondanks alle onachtzaamheid, blijft God getrouw. Hij laat niet varen wat Zijn hand begon. Het staat Hem niet in de weg om door te gaan, om te volbrengen hetgeen Hij op Zich genomen heeft. Om toe te passen wat Hij verdiend heeft, door de kracht van de Heilige Geest. En dan blijft altijd dit over: 'U, Heere, U bent de Eerste en de Laatste. En U bent getrouw, U zult Uw werk niet laat varen.'

Gemeente, wij willen nu eerst zingen uit Psalm 74 de verzen 12 en 15:

Gij, evenwel, Gij blijft dezelfde, o HEER!
Gij zijt van ouds mijn toeverlaat, mijn Koning,
Die uitkomst gaaft, en, uit Uw hemelwoning,
Voor ieders oog Uw haat'ren gingt te keer.

Hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoogd,
't Zij G' een fontein deedt uit een rots ontspringen,
Of op een hoop de waat'ren samendringen,
Wanneer de stroom door U werd uitgedroogd.

Zo stonden we dus in de eerste plaats stil bij onachtzame ouders, in de tweede plaats bij een bestraffende moeder, die Hem meent te moeten terechtwijzen over wat Hij niet had mogen doen. Maar we staan ook in de derde plaats stil bij:

3. Een terechtwijzende Zoon

In liefde wijst Hij Maria terecht: *Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?* Terechtwijzend onderwijs! In liefde gegeven, om temeer te verstaan Wie Hij is, wat in Hem te vinden is. Om alle andere wegen toe te muren, alle andere gronden kwijt te raken. Om al het onderwijs zo te geven, dat dit overblijft: Hij moest zijn in de dingen Zijns Vaders. Dat Hij juist daarvoor gekomen was, als Borg en Zaligmaker. Dat dit het hoge doel was van Zijn komst in deze wereld en dat alles daaraan ondergeschikt was. Dat niets die taak mocht belemmeren. Dat ook niets die vorming mocht belemmeren. Hij was in de dingen Zijns Vaders.

Daarom moet Hij erop wijzen dat niet datgene wat Zijn moeder voor ogen had de weg was die Hij gaan zou. Later op de bruiloft te Kana zal Hij haar opnieuw terechtwijzen en zeggen: *Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijn ure is nog niet gekomen (Joh.2:4)*. Zo moet Maria dus telkens een stapje terug doen. Een stapje terug in haar voorstelling wie

en wat zij voor Hem zou betekenen, wie zij voor Hem zal zijn. Een stap terug. Zij moet tenslotte alles, alles daar vinden waar Hij alles voor haar is. We weten dat dit straks zijn voleinding vindt bij het kruis, als Maria daar staat bij haar Zoon aan het kruis. Waar Hij die onbegrepen weg moest gaan. Daar vindt ten volle de ontplooiing plaats van wat hier reeds gezegd wordt: *Wist gij niet Dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?*

Dat zijn nu de dingen Zijns Vaders, dat Hij juist kwam om haar Zaligmaker te zijn, waar ze reeds in het begin van gesproken had en daar veel verwondering en blijdschap in vond, maar waarvan ze niet de weg heeft verstaan waarlangs dit zou plaatsvinden, wat er voor nodig was. Dat Hij haar Zaligmaker was, dat zij Hem zou vinden als haar Verlosser in die weg, dat ze eigen leven leerde verliezen.

Ja, gemeente, dan gaat er wel een zwaard door haar ziel. Dat kunnen we ons niet voorstellen: haar eerstgeboren Zoon, tot spot, tot hoon, in diepe smart, in diep lijden aan het kruis hangend... Is dat de weg? Is dat de weg tot het komen op de troon van David?

Zijn Koninkrijk zal geen einde zijn (Luk.1:33). Wat een voorstellingen heeft Maria gehad. Wat zag ze toch ook voor zichzelf daar een rol in, in het Hem begeleiden, in het voor Hem zorgen en alles voor Hem te zijn.

En gemeente, dat is geen onbekende weg op de leerschool van de Heilige Geest, waar uit liefde tot de Heere het verlangen leeft er voor Hem te zijn en Hem toe te brengen wat Hij waard is. Hem te geven wat Hem toekomt. Het verlangen van het nieuwe leven om aan Hem te geven wat daarin nodig is. En toch... een verkeerde weg! Want de Heere wil juist Zelf alles zijn. Hij wil juist Zelf alles geven.

Gemeente, als Maria haar zin gekregen had, als de Heere Jezus de weg gegaan was van Maria, had zij nooit die genade gevonden die zij straks in Hem mocht vinden. Dan was Zijn weg achter haar aan. Maar het moest juist een weg zijn achter Hem aan. Een onbegrijpelijke weg van minder worden, waarin zij haar natuurlijke band steeds losser ziet worden.

Ook later, in Markus 3, als de scharen Hem omringen en zij bij Hem wil komen en de schare niet kan doordringen en het Hem wordt bekend gemaakt: *Uw moeder en Uw broeders daar buiten zoeken U*. Hij zegt dan: *Wie is Mijn moeder of Mijn broeders? Wie de wil van God doet, die is Mijn broeder en Mijn zuster en moeder*.

Hoort u het: de bloedband moet wijken voor de band van het geloof. Dat is de les die Maria moet leren. De bloedband moet wijken. Haar natuurlijke gevoelens kunnen haar de zaligheid niet geven. Zij kan niets Hem meegeven. Zij kan Hem niets aanbrenen. Zij kan geen helpende Zaligmaker zijn. Dat moet Rome nog verstaan. Rome spreekt van het medemiddelares zijn van Maria. Gemeente, het zou een verloren zaak zijn. Nee, Zijn werk alleen, Zijn offer alleen en Zijn werk volkomen.

Dat wordt geleerd waar de Heere Zijn kinderen onderwijst in die weg, waarin we steeds maar minder worden. Steeds maar een stapje terug doen in onszelf. En de hoop die je op jezelf had gevestigd, wordt de bodem ingeslagen. De goede voornemens die je nog hebt van jezelf, blijken ijdel te zijn, niet ten uitvoer te brengen. Dan word je zelf aan de kant gezet, er tussenuit gezet, afgekeurd! Afgekeurd voor alle diensten. En toch ingeschakeld en toch erin delend, maar niet bij ons vandaan. Niet als vrucht van hetgeen wij willen aanbrenen, hetgeen wij willen meebrengen, hetgeen wij willen geven, maar met lege

handen. De brokstukken van dat wat van jezelf overblijft maar in Zijn hand overgeven. Uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade.

Wie zijn leven zoekt te behouden zal het verliezen. Ook wie zijn leven zoekt in de bevinding, in hetgeen hij wil zijn voor de Heere, wat hij mee wil brengen, daar kan de Heere niets van gebruiken. O gemeente, niet om dat te veronachtzamen, niet om dat zomaar weg te cijferen, want het komt uit de liefde. Maar het is geen grond. En je zult er voor jezelf ook nooit de grond in vinden. Want je komt met jezelf teleurgesteld uit. Je valt met je gestalten ondersteboven. Je valt met je werkzaamheden ondersteboven. Daar wordt nooit de rust in gevonden.

Nee, de rust ligt daar waar je over alles mag heen zien, waar je op Hem mag zien, uit Hem leven, uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade. Lege handen maakt Hij vol. Daar ligt de troost. En daar ligt de vrede. En daar is de rust. Leven van een dienende Zaligmaker. Leven van Hem Die gekomen is, niet om gediend te worden, maar om te dienen.

Hij is gekomen als Profeet, om te onderwijzen. Om maar telkens die lage plaats aan Zijn voeten in te nemen. Om dat goede deel te kiezen, wat niet wordt weggenomen. Om Zijn kracht in je zwakheid volbracht te zien en te horen uit Zijn mond: *Mijn genade is u genoeg* (2 Kor.12:9) Om de troost te kennen, waarvan Johannes ook getuigt: *Kinderkens, (...) indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader* (1 Joh.2:1). En Hij, Hij alleen en Hij volkomen, is een verzoening voor onze zonden.

Dan mag je wegzinken in verwondering, in de doorleving van dat grote wonder dat Hij gekomen is om zondaren zalig te maken. Dan ben je de voornaamste. Dan geef je het een ander niet gewonnen. Maar het is het laatste woord niet dat ik zondaar ben en zondaar blijf en onbekwaam ben. Maar het laatste is in Hem Die getrouw is, Die volmaakt is, Die volkomen is. In Hem is nu alles wat tot zaligheid dient. Hij heeft er een behagen in om te geven, om te doen wat wij niet kunnen. Daarin wordt Hij verheerlijkt. Daarin wordt Zijn heerlijkheid aanschouwd en Zijn heerlijkheid in hetgeen waarvoor Hij kwam.

Het wordt steeds meer in die weg gevonden, waarin wij steeds minder worden. Dan is Hij de Weg tot God. Dan kunnen we alleen voor God bestaan en alleen tot God naderen met het offer van Christus in de hand van het geloof.

En gemeente, dan ligt er een vaste pleitgrond. Wat ligt er dan een vastheid. Dan grijp je de Vader in het hart aan, als je zegt: 'O God, het kan nóóit meer om mij, maar het kan wel om Uw Zoon, het kan wel om dat bloed, het kan wel om dat offer.' Dan rust je met je hele verloren bestaan, met je hele verzondigde leven op het offer van Christus. Dan kan het toch ook voor mij! En als het voor zo één kan, kan het voor een ander ook.

Dan neem je de hele gemeente mee! Dan neem je ze mee en zeg je: 'Heere, ze hebben het allemaal verzondigd, maar het bloed van Christus is toch genoeg!' Dan neem je je kinderen mee. Dan neem je je verwanten mee. Dan zeg je: 'Heere, ik kom tot U als een rechteloze, als één tegen wie alles getuigt, alles klaagt me aan. Maar nochtans, o God, nochtans hebt U Zelf de Weg gegeven, de grond gelegd, Uw Zoon geschonken, het offer doen brengen. En op grond van Zijn werk kan het toch zelfs voor zo één?'

Gemeente, dan grijp je de Heere aan in Zijn hart. Het zij met eerbied gezegd: daar kan God niet tegen. Dan geeft Hij wat je vraagt. Zo wij bidden naar Zijn wil, dan hoort Hij ons. En dat wordt het wonder. Want het wordt doorleefd! Het is zomaar geen vrome praat, geen geveinsde armoede. Nee, gemeente, het wordt werkelijkheid. En daar is diepe ontdekking voor nodig. In die weg wordt Hij dierbaar. In die weg wordt Hij verheerlijkt, wordt Hij benodigd. Dan schittert Zijn heerlijkheid.

En dat moet Maria nu leren verstaan. Dan valt ze er helemaal buiten. Dan moet ze Hem kwijtraken aan de Vader. Dan moet ze Hem kwijtraken aan de dienst van God, waartoe Hij kwam. Dan moet ze afstand van Hem nemen. Dat gebeurt stap voor stap en beetje voor beetje, tot het zwaard door haar ziel gaat en ze Hem als kind verliest, maar... als Zaligmaker overhoudt! In Hem mag ze dan alles hebben wat ook voor haar troost en zaligheid nodig is.

Gemeente, jongens en meisjes, wat een Zaligmaker! Krijg je er zin in om ook je leven zo te besteden in de dienst van God? Want denk erom: dat eindigt goed. Let er wel op: dat komt goed uit! Als je door genade vrijwillig in de dienst van de Heere achter de Heere mag aankomen, volgend, vragend, onderwijs begerend, om daarin vast te staan op de bodem van het Woord, gefundeerd in het getuigenis van God, dat wordt gezegend door de Heere. Daarin kroont Hij Zijn eigen werk.

En laat Gods Kerk zich maar laten onderwijzen. Wat moet de Heere u ook vaak als het ware verwijtend vragen: *Ben ik zo lange tijd met ulieden en hebt gij Mij niet gekend?* (Joh.14:9) Moet de Heere niet vaak vragen waarom u zo achterblijft? U bent zo vervuld met de dingen van de wereld, dat u uw ogen slaat op hetgeen niets is. Zult u uw oog laten slaan op de ijdelheid van de wereld, op de vergankelijkheid van het aardse, op de grootsheid des levens? Laat u daar uw oog op slaan? Verlangt u niet Zijn beeld te vertonen, de minste te zijn, achter de Heere aan te komen? Moet Hij u verwijtend vragen: 'Waarom houdt u uzelf op de been? Waarom zoekt u zoveel bij uzelf? Is niet bij Mij alles?'

Laat los en u zult losgelaten worden en tot de vrijheid komen van de kinderen Gods. Die de Zoon heeft vrijgemaakt, die zal waarlijk vrij zijn. Dan pas. Niet met hetgeen ik ben en wat ik heb en wat ik aanbreng en doe, maar hetgeen Hij gedaan heeft, hetgeen in Hem te vinden is tot troost en zaligheid. Daarin is de vrede en daarin is de rust.

Geef u dan maar aan Hem over, zonder enig beding. Verwacht het van Hem, bij Wie een volheid is, bij Wie genade is, bij Wie ontferming is en troost en zaligheid en vrede, die alle verstand te boven gaat. Dan wordt het: 'Mijn God, ik zal U eeuwig loven, omdat Gij het hebt gedaan!'

Amen.

Slotzang: Psalm 143:10

Leer mij, o God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden;
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand;
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.

Deze preek is eerder gepubliceerd in de prekenreeks 'Een zaaiër ging uit...' (deel 14)